

Verkligheten spelar extremfeministerna i händerna

Trots motstånd mot kvoterings och varvade listor tvingas man konstatera att det verkligen är svårt för kvinnor att ta sig fram i samhället, hävdar Marie Söderqvist i sin krönika.

Media förbrukar debattämnen i allt snabbare tempo, men det finns några som trots detta biter sig fast. De ältas och tröskas i radio, i TV:s alla prat- och diskussionsprogram och i varenda tidning och tidskrift. Ett sådant ämne är jämställdhet.

Krönika

Marie Söderqvist

Själv har jag börjat känna en tilltagande leda så fort ämnet förs på tal. Samtidigt har jag i det närmaste blivit besatt av frågan. Jag kan inte öppna en tidskrift utan att tvångsmässigt räkna efter hur många av artiklarna som är skrivna av kvinnor och hur många av män (Är det inte Kvinnovetenskaplig tidskrift eller något liknande är nästan alltid männen i förkrossande majoritet). Är det en man eller en kvinna som är chefredaktör och ansvarig utgivare?

Jag kan inte längre sätta mig i en föreläsningssal eller på ett möte utan att kontrollera antalet närvarande kvinnor. När jag lyssnar på föredragshållare hör jag ständigt ord och formuleringar som bekräftar kvinnans underordning. Ibland missar jag hela poängen med själva föreläsningen eftersom jag hakar upp mig på ett enda symbolladdat uttryck.

Härdför feminist

Om jag hade klassificerat mig själv som en härdför feminist av Ebba Witt-Brattström eller Maria-Pia Boëthius-typ skulle väl dylika beteenden och observationer inte vara underliga. Men det är bara det att jag aldrig skulle beskriva mig som feminist. Jag avskyr såväl kvoterade professorer som varvade listor.

Trots detta har denna min minutlösa bevakning av verkligheten gjort att jag det senaste året börjat hysa en obehaglig känsla av att det ligger något i feministernas kritik av manssamhället.

Jag kan inte undgå att registrera att mina jämnåriga manliga bekanta till synes bekymmerslöst bara har glidit in i karriärerna. Med jämna mellanrum läser jag om dem, om vilka nya spännande jobb de fått, i olika namn- och nyttspalter. Många av dem har, med ännu ett par år kvar till trettio, redan skaffat sig hyfsade positioner för framtida avancemang, medan mina vä-

ninnor verkar stå och harva på ungefär samma plats som de gjorde för ett par år sedan.

Manligt ämne

Statsvetenskap, vilket är det ämne jag mest har ägnat mig åt, är av tradition manligt. Man skulle ju kunna tycka att det ändå skulle gå att skaka fram en enda kvinnlig föreläsare eller handledare under hela kursen. Stockholms universitet klarade inte av det. Att aldrig få tala med, eller lyssna till, en kvinnlig auktoritet i det ämne man valt att studera, är förmodligen inte alldeles uppbyggligt för kvinnliga studenter.

Helt nyligen läste jag om en undersökning som visade något jag själv inte kunnat undgå att notera, att bland böcker för de allra minsta barnen handlar den absolut överväldigande delen av berättelserna om små busiga pojkar. Min lilla ett och ett halvt-åriga dotter får dagligen höra historier om vilka bedrifter pojkar ständigt utför. Bara ett fåtal böcker i hennes ganska omfattande bibliotek handlar om flickor.

Och inte nog med det. Böckernas bifigurer; fotbollslag, barn som tappat ballonger, trumslagare och andra varelser är alla pojkar. Råkar det finnas flickor eller kvinnor så hänger de upp tvätt, lagar mat eller vårdar de män och pojkar som spelar huvudrollerna.

Missnöje

Fundamentalisternas framgångar i många muslimska länder brukar ofta förklaras med att de svarar mot ett behov. Invånarna är inte alla gånger, i varje fall inte till en början, så värst extremt muslimska. Men det finns en grund av missnöje och mänsklighet tar vad de blir erbjudna. Jag tror att det är lite samma sak när det gäller feminismen. Eftersom det finns så många kvinnor, även sådana som aldrig satt sin fot på ett feministseminarium, som uppenbarligen känner sig underbetalda, osynliggjorda och åsidosatta, fyller stödstrumporna ett behov.

Så länge männen fortsätter att hysa ett sådant ringa intresse för att verkligen åstadkomma något, kommer fler och fler kvinnor att lystra till stödstrumpornas locktoner. Antingen försöker de män som befinner sig i position att påverka, att verkligen göra något åt saken, annars kommer de härdförna stödstrumpfeministerna att ta hem spelet. Jag tycker att valet borde vara enkelt.

Marie Söderqvist

Ett sätt att fånga vår identitet

Projektet Svenska hus, ett samarbetsprojekt för att dokumentera svenska hus från bondesamhälle till industrialism, kan ses som ett led i att fånga upp och bestämma vår identitet och historia, skriver Margareta Rye.

Ingen har väl kunnat undgå multimedieprojektet Svenska hus. En teve-serie i sex delar om gårdar och hus från vårt närmaste förflutna som visas på söndagar i mars och april har blivit motorn i en folkbildningsväg med förgreningar till Utbildningsradion – tolv radioprogram, måndagkvällar i P1 –, och Riksställningar med en vandringstillställning med husmodeller som kommer att visas på svenska museer i tre år. Dessutom frimärken, vykort, klippark, temadagar på Skansen, specialnummer av tidskrifter och så en stor och vacker bok, rikt illustrerad med foton i färg och teckningar.

Saklitteratur

Thomas Hall/Katarina Dunér, red Svenska hus. Landsbyggnadsarkitektur – från bondesamhälle till industrialism Carlssons, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Radios Förlag

Det började med ett brev från Svenska föreningen för byggnadsvärd som tände en eld hos teveproducenten Katarina Dunér, en folkbildare med flera uppmärksammade teveserier bakom sig. Människans boningar, Människans lustgårdar, Människans rum och ting och nu Svenska hus. Programmen kan ses som en apitretare, att döma av det första bedövande vackra avsnittet. Små gråa bodar, fähus och röda stugor fotograferade i brinnande höstfärger och gärna med ett blänkande vatten i närheten.

Knuttimring

Vill man sedan fördjupa sig, till exempel i de 300 varierande

former för knuttimring som speakerösten i teve frestade med, då får man gå till boken, som trots allt är det mest geniala massmediet i konkurrens med både radio, teve, internet och cyberspace.

Saklighetens poesi

Det är en bok full av kärlek och poesi, saklighetens poesi. Redaktörerna har engagerat några av Sveriges främsta experter – arkitekter, arkitekter och museimän – för att dela med sig av sin kunskap om landsbyggnadsarkitektur: bondgårdarna, herrgårdarna, prästgårdarna, soldattorpen och fiskebyarna men också de gemensamma husen, kyrkorna, industrins arbetsplatser, gästgivarvärdar och stationshus, folkskolor och folkets hus.

Om knuttimring och de folkliga byggnadsteknikerna skriver Roland Andersson som är kommunantikvarie i Leksand. Han sätter de tre dominerande byggnadsstilen – knuttimring, skiftesverk och korsvirkeshus – i relation till naturlandskapet.

I barrskogsområdena knuttimrar man av resliga furor, i lövskogsområdena dominerar skiftesverket som kan förvandla även kortare och knotigare lövträd till användbart material och på skåneslättan är det virkesbevarande korsvirket den typiska gårdsbyggnaden.

Bygga sig ett hus

Man tager vad man haver och bygger sig ett hus är också motot för det första av teve-programmen. Vad gäller de 300 olika knuttyperna så blir man faktiskt lite klokare. Nu vet jag åtminstone vad dymling, gåt och långdrag är. Varje bygd och tid har haft sina knutförmor och knuttyper är en hjälp att datera huset. En sextkantig gotisk form leder till senmedeltiden, när knutskallarnas ytterkanter bildar en böljande linje är det 1600-tal i Siljansbygden.

Svenska hus är bland annat en grundbok i svensk bebyggelsehistoria och kommer säkert att fylla en roll som kursbok i folkbildning och högskola. Men det vore

synd om den inte upptäcktes av alla husintresserade tevetittare. Den kan användas som uppslagsbok för den nyfikne som vill veta mer om hustyper, rumsformer, takens utformning, snickargläden eller hur man bäst bevarar ett gammalt hus.

Men varför detta häftiga intresse just nu? Är husen i fara eller finns det risk för att vandaler vill riva ner dem? Thomas Hall skriver i en inledande essä "Att gå in i det förflutna" om forskningssituationen i dag. Ingen ifrågasätter värdet av äldre bebyggelse som man gjorde på 1930-talet och ända fram till 1960-talet.

Hotet handlar inte om rivning utan om okänsliga ombyggnader, om "den våg av vandalism som utan hörbara protester gått över landets järnvägsstationer...", alltså de hus som inte är tillräckligt gamla, pittoreska eller vackra för att anses skyddsvärda, i stort sett hus som är senare än Skansens och före vår egen tid.

Som en replik 200 sidor längre fram i boken kommer arkitekten och restaureringsprofessorn Ove Hidemarks stimulerande introduktion till den svåra frågan om restaurering. Det finns inget som är rätt eller fel, hävdar han, men i varje tid måste vi enas om ett förhållningssätt. För närvarande "hyllar vi avhållsamheten, att inte göra barn med det för-gångna". Det gäller att vara odogmatisk, se till helheten och acceptera att restaurering är ett "musiskt projekt", ett spel mellan huset och arkitektens personlighet.

Hans egen text är en lyrisk hyllning till det gamla huset som med sin hud, sina muskler och skelett är utsatt för tidens obarmhärtiga behandling. Skönheten och förfallet blir en sinnlig bild för historien och tidens flykt.

Så ska man nog se hela projektet Svenska hus – och ett led i att fånga upp och bestämma vår identitet och historia, ge oss en litet fastare grund att stå på som EU-medborgare och inter-netsurfare.

MARGARETA RYE

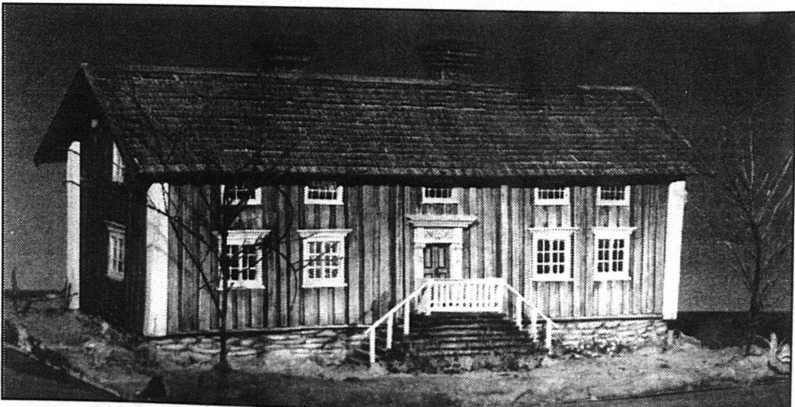

Bild: Jonsgård, parstuga från Jämtland. Modellbyggare: Linda Bolander – Widerberg